

→ Justina Mikeliūnaitė

Lietuvaitė moko bulgarus skraidyti

Lietuvos parasparnio pilotė Rimantė Verbylaitė jau pusmetį skrydžio džiaugsmą patirti moko Bulgarijoje. Klube eksponuojamas ir „Aviacijos pasaulis“, daug dėmesio skiriantis šiai sporto šakai. Šis pasakojimas jums – iš Bulgarijos.

„Lietuvos aviatoriai pyksta ant manęs – Atviraime Lietuvos parasparnių tikslaus nusileidimo čempionate trejus metus iš eilės įveikiau visus ir išsivežiau aukso medalius. Tačiau labiau nei pergalių man negali atleisti to, kad į Bulgariją išviliojau gražiausią jų pilotę – Rimantę“, – su šypsena pasakoja parasparnio pilotas ir klubo „Vertical Dimension“ įkūrėjas bei vadovas Tzvetan Tzolov. Prieš daugiau nei trejus metus varžybose susipažinusi pora dabar kartu dirbuojasi klubo mokykloje Sofijoje. Svečiuojantis Bulgarijoje juodu kviečia mane užsukti.

Trečiadienį, viduryje savaitės, klube skraidūnų nesutikome. Mus pasitiko diplomai, medaliai, taurės lentynose, palubėje – įvairių dydžių pakabinimo įrangos, pasienyje – dvi suvamosios mašinos. Jomis T. Tzolov prirėkus taisy, tvirtina pakabinimo diržus ar sparnus. Įrengta ir darbo erdvė su kompiuteriu – patikrinti meteorologines sąlygas, ruošti dokumentus, prižiūrėti klubo interneto svetainę bei bendrauti su

mokiniais, sparnuotais bičiuliais iš viso pasaulio. Įėjus pro duris, lankytojus pasitinka stiklinė spintelė, kurioje lyg parodoje eksponuojami „Aviacijos pasaulio“ žurnalai. Rimantė juos kaupia nuo pirmojo – dar laikraščio – numerio.

„Čia laukiami visi besidomintys aviacija, ne tik skrydžiais parasparniu. Mielai pakviesime puodelio arbatos, pasidalinsime patirtimi“, – sako klubo vadovas.

T. Tzolov parasparniu skraidyti pradėjo prieš 15 metų, ore praleido apie 1200 valandų. Pilotas prisipažįsta, kad tuomet nė minties neturėjo, jog kada nors šis pomėgis taps gyvenimo būdu. Parasparnių klubą ir pilotų mokyklą T. Tzolov kūrė su savo instruktoriumi prieš 7 metus. Tuomet sutarė, kad instruktorius mokys skraidyti, o Tzvetan pardavinės įrangą. Tačiau laikui bėgant mokytojas pasirinko skrydžius dviviečiu parasparniu (tandemu), o T. Tzolov liko vystyti klubą ir jau dvejus metus tam skiria visą savo laiką. Pagrindinė klubo veikla – mokymas skraidyti. Vasarą siūlo ir pramo-

ginius skrydžius, prekiauja žinomų gamintojų įranga – bulgarų „Ava sport“, čekų „Gradient“ ir vokiečių „Independence“.

„Pagrindinis mano tikslas – plėsti parasparnių pilotų gretas ir profesionaliai parengti juos skrydžiams. Tam reikia atsidavimo. Šalutinėms veikloms dėmesio skiriu minimaliai“, – aiškina instruktorius.

Klubui „Vertical Dimension“ pradėjus mokyti skraidyti, Sofijoje veikė keletas parasparnių pilotų mokyklų. Pasak T. Tzolov, jos greitai užsidarė. Aviatorius tikina, kad tai nėra pelningas verslas, kaip mano pradedantieji. „Uždirbami pinigai neadekvatūs įdėtam darbui, atsakomybei“, – įsitikinęs klubo vadovas. Jei siektų pasipelninti, rinktųsi kitą sritį.

Instruktorius džiaugiasi augančiu mokinių skaičiumi. Jis prisimena, kad pradėjęs veiklą sulaukė vos trijų mokinių, o dabar savarankiškiems krydžiams parengia 15–20 pilotų per metus.

Tiek Tzvetan, tiek pagalbinė instruktorė Rimantė tikina, kad svarbiausias mokyklos

privalumas – individualus mokymas bei ypatingas dėmesys saugiam ir sklandžiam pakilimui. Kursų trukmės mokykla nenustato. Būsimas pilotas, susimokėjęs 500 eurų mokesčių, mokyti gali jam patogiu metu, pagal savo galimybes. Mokymai įprastai užtrunka 20–30 dienų. „Gabiam mokiniui, turinčiam puikią koordinaciją, savarankiškai pakilti galima leisti ir antrą dieną, kiti užtrunka keletą savaitių. Netikiu, kad yra tokių, kurie nesugebėtų išmokyti. Bent mano kelyje tokių nepasitaikė“, – tikina pilotas. Jis pabrėžia, kad lengviausia dirbti su motyvuotais mokiniais, kuriems skrydis – vaikystės svajonė. Skrydžiais gyvenantis vyras neslepia, kad mokyti neapsisprendusius ir besiblaškančius tarp įvairių sporto šakų žmones – gaila laiko. „Tokiam žmogui menka nesėkmė ar nesusipratimas gali pasirodyti pasaulio pabaiga ir jis nutars mėginti kitą sritį. Gaila ir savo, ir žmonių laiko bei lėšų“, – paaiškina.

Iš pradžių norintieji skraidyti mokosi su klubo technika – tam skirta 12 įvairaus dydžio sparnų, o kursui įpusėjus įsigyja nuosavą įrangą.

„Vertical Dimension“ – pirmasis klubas Bulgarijoje, kuris siūlo pakilimus pasyviniais išvilktuvais. Abu jie – lietuviškos konstrukcijos. T. Tzolov abejoja, ar jie kada nors taps populiarūs kalnuotoje šalyje, tačiau vardija ir privalumus: „Jie leidžia prisitaikyti prie vėjo krypties. Kalnai šios galimybės nesuteikia“, – lygina pilotas. Per pusšimtį mokinių savarankiškiems skrydžiams paruošęs instruktorius tikina, kad visus vargus atperka jausmas stebint nepriklaistingą savo mokinio skrydį. Pasak

Rimantė Verbylaitė supažindina naują mokinį su parasparnio konstrukcija.

T. Tzolov, Bulgarijoje įsikūrusios trys stiprios parasparnių pilotų mokyklos, kur dirba profesionalūs instruktoriai. Be jo įkurto klubo, dar dvi mokyklos veikia parasparnių centre – Sopote. „Vertical Dimension“ vadovas neslepia, kad ypač smagu, kai mokinių skrydžius puikiai įvertina kolegos.

Buvę mokiniai tampa bičiuliais, aktyviai dalyvauja klubo veikloje. Šiuo metu klubas vienija apie 60 parasparnininkų. Didžioji jų dalis – jauni, 20–30 metų, vaikinai. Rimantė pastebi keistą sutapimą, kad didžioji dalis, kaip ir Lietuvoje, norin-

čių skraidyti – informacinių technologijų specialistai. Geriausia pasaulyje reklama – iš lūpų į lūpas. Tokiu būdu atkeliauja 80 proc. mokinių. Kiti informaciją randa klubo interneto puslapyje.

Paprašytas palyginti instruktoriaus darbą ir varžybų įtampą, T. Tzolov nustebina. „Varžybos – tai poilsis. Tokiose kelionėse susitinku su po pasaulį išsibarsčiusiais draugais ir kolegomis, užmezgu naujų pažinčių, pakeičiu aplinką bei pailsiu nuo darbo. Dėl rezultatų ypatingai nesijaudinu“, – tikina nacionalinės Bulgarijos rinktinės narys. „Nerimauja tik aplinkiniai“, – patikslina R. Verbylaitė.

Emocionali ir šiltai bendraujanti mergina dažnai gelbėja Tzvetanui, kai skraidyti mokosi dailiosios lyties atstovės. „Skraidyti mokosi keletas brandesnio amžiaus moterų. Jos užaugino vaikus, susikūrė pagrindą po kojomis ir pagaliau atrado laiko savo svajonėms. Man tai labai žavu. Matau, kaip jos stengiasi, jaudinasi, ir prisimenu pirmąsias savo skraidymų pamokas. Visuomet stengiuosi padrąsinti. Vyrams reikia viską aiškiai, tiksliai pasakyti, kitaip nesupras, ko iš jų nori, o moteris griežtesnis žodis ar pastabos gali išmušti iš vėžių, nuliūdinti. Tuomet nusivilia savimi, pritrūksta motyvacijos. Svarbiausia jas pagirti, o tik tuomet švelniai paaiškinti, ką galėtų atlikti geriau“, – moteriško mokymo subtilybėmis dalinasi R. Verbylaitė.

Bulgarijos skraidūnų klubo ateities planuose – organizuoti ne tik mokymus, bet ir turistinius skraidymus užsienio pilotams, kurių šalyse klimato ir reljefo sąlygos yra mažiau palankios skrydžiams.

Tzvetan Tzolov ir Rimantė Verbylaitė laukia skrydžio Zlaticoje.

